

TERMÍN:

NÁZOV MATERIÁLU: Revízia výdavkov na kultúru. Záverečná správa

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: Inštitút kultúrnej politiky (MK SR)

AUTOR(I):

TYP VÝSTUPU*1: 1

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov AJ):

RECENZNÝ FORMÁT*2:

RECENZENT (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): Michal Rehuš, riaditeľ, Inštitút vzdelávacej politiky

PRIPOMIENKY:

Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*3	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*4
17-18	Navrhujem naceniť niektoré riadiace opatrenia.	Napr. v rámci opatrenia 22 sa píše aj o prieskumoch potrieb, správania a spokojnosti návštevníkov kultúrnych inštitúcií a podujatí. Tie môžu predstavovať (v závislosti od frekvencie) dodatočné výdavky.	PRIPOMIENKA NEAKCEPTOVANÁ Pripomienku považujeme za relevantnú. Ak sme však pri opatreniach predpokladali výdavky nad rámec súčasného rozpočtu rezortu, vyčíslili sme ich a zaradili medzi výdavkové opatrenia. Ostatné opatrenia budú kryté priamo z rozpočtu rezortu, prípadne dotknutých organizácií.
21	Navrhujem špecifikovať časť vety: „a povzbudiť ich, aby sa uchádzali o financovanie zo zdrojov Agentúry pre výskum a vývoj.“	Nie je jasné, ako by takéto „povzbudzovanie“ malo vyzerať.	PRIPOMIENKA ČIASTOČNE AKCEPTOVANÁ Pri tvorbe stratégie každej inštitúcie (opatrenie 10) bude súčasťou aj stratégia pre vedu,

¹ Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

² Recenzný formát pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop); recenzný formát pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu).

³ Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

⁴ Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie/ pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.

			výskum a vývoj.
45	Bolo by vhodné ozrejmiť, aké všetky výdavky sú zahrnuté v grafoch 28 a 29 (napr. či údaje zahŕňajú aj sponzorské dary alebo iba výdavky na lístky a pod.)	Zlepší sa tak interpretovateľnosť grafov.	PRIPOMIENKA AKCEPTOVANÁ V texte doplnené vysvetlenie v poznámke.
49	V tabuľke 13 v rámci indikátora Počet registrovaných čitateľov v knižniciach navrhujem uviesť, z čoho je vypočítaný daný percentuálny podiel.	Zo samotnej tabuľky nie je jasné, o aký podiel ide, hoci ďalej v texte sa uvádza, že ide o podiel z celej populácie.	PRIPOMIENKA AKCEPTOVANÁ V texte doplnený popis: „IFLA - % populácie“
50	V rámci opatrenia zdefinovať ciele kultúrnych politík a merateľné ukazovatele pre hodnotenie ich napĺňania navrhujem doplniť formuláciu, že merateľné ukazovatele by nemali byť založené len na kvantitatívnych údajoch, ale mali by sa opierať aj o kvalitatívne dáta a informácie. Tento prístup by bolo vhodné zohľadniť v celej revízii.	Považujem za dôležité eliminovať riziko redukcie vyhodnocovania kultúrnych politík len na kvantitatívne ciele, ktoré sa síce ľahko merajú, ale môžu mať veľmi limitovanú výpovednú hodnotu.	PRIPOMIENKA AKCEPTOVANÁ V texte to už je uvedené, str. 50 „zároveň pri pohľade týchto perspektív sa dajú zahrnúť ukazovatele (niektoré merateľné, niektoré skôr kvalitatívne), ktoré budú hodnotiť umeleckú úroveň organizácií“. Doplnený text opatrenia 8 (Zdefinovať a sledovať ciele a merateľné ukazovatele kultúrnych politík) na s. 17: „Ide o zavedenie dátovo podloženého systému sledovania výsledkov kultúrnych politík, pričom bude vychádzať aj z kvantitatívnych aj kvalitatívnych dát v stanovenej metodológii na základe najlepšej praxe zo zahraničia.“
52-53 a ďalej v celom dokumente	Navrhujem objasniť metodológiu tvorby vybraných ukazovateľov.	Nie je jasný zmysel niektorých ukazovateľov (napr. Podiel roz distribuovaných edičných výstupov z celkového nákladu). Nie je jasné, prečo niektoré ukazovatele nemajú	PRIPOMIENKA NEAKCEPTOVANÁ Navrhované ciele aj ukazovatele považujeme za pracovné (uvedené na str. 50), slúžia na ilustráciu ako príklady ukazovateľov pre dané

		<p>uvedené hodnoty a benchmarky.</p> <p>Ukazovatele majú výlučne kvantitatívny charakter, čo môže skresľovať vyhodnocovanie kultúrnych politík.</p>	<p>kultúrne politiky.</p> <p>Súhlasíme s potrebou doplniť aj kvalitatívne ukazovatele. Budeme s tým pracovať pri samotnom definovaní ukazovateľov, aj v spolupráci s vecnými sekciami..</p>
54-55	<p>Navrhujem doplniť, že kontrola by nemala viesť len k reštrikcii - pokutovaniu, ale aj k identifikácii potenciálu na podporu.</p>	<p>Funkcia kontroly sa redukuje len na pokutovanie: „Absenciou kontroly tak dlhodobé neriešené problémy s depozitármi, či stavom zbierok nikto nepostihuje finančnými pokutami pre porušovanie zákona, napr. pri nedostatočnom zabezpečení ochrany zbierky, podľa § 20 „múzejného zákona“, či odobraním statusu múzea.“ Pritom účelom kontroly môže byť aj pozitívna pomoc a podpora.</p>	<p>PRIPOMIENKA AKCEPTOVANÁ</p> <p>Doplnené do textu: „Pričom systematická kontrola by viedla aj k pomoci a podpore pre múzeá a galérie.“ (str. 55)</p>
57	<p>Navrhujem podložiť tvrdenie, že nedostatočná akvizičná činnosť má aj negatívny dopad na fungovanie slovenského trhu s umením.</p>	<p>Tvrdenie nie je podložené.</p>	<p>PRIPOMIENKA AKCEPTOVANÁ</p> <p>Doplnená referencia v texte.</p>
60	<p>Graf 39 Mediánové hodnoty sú všetky na nule a nie je zobrazená pravá os.</p>		<p>PRIPOMIENKA AKCEPTOVANÁ</p> <p>Graf 39 upravený pre zvýšenie čitateľnosti.</p>
60	<p>Navrhujem ozrejmiť, čo presne sa myslí pod výpožičkou a aké typy knižníc, sú zahrnuté do vykazovania.</p>	<p>Výpožičky z knižníc totiž nemusia byť len knižné publikácie, môžu to byť (hlavne v zahraničí) napríklad aj spoločenské hry, hry na počítač, e-knihy atď. Bez toho, aby bolo ozrejmené, čo presne sa myslí pod výpožičkou, nie je možné graf korektné interpretovať.</p>	<p>PRIPOMIENKA ČIASTOČNE AKCEPTOVANÁ</p> <p>Na medzinárodné porovnanie použijeme medzinárodný zdroj dáta IFLA, s predpokladom porovnávania údajov získaných rovnakou metodológiou.</p> <p>V texte doplnené, čo sa chápe pod výpožičkou.</p>

		<p>Typy knižníc sú tiež dôležité. Ak výpožičky zahŕňajú aj univerzitné knižnice (vo VB napr. každá univerzita má svoju vlastnú veľkú knižnicu), tak môžu byť údaje skreslené vzhľadom na to, že miera návštevnosti a dostupnosti univerzitných knižníc sa medzinárodne líši.</p>	
60	<p>Navrhujem opatrnejšie formulovať závery, že väčšie knižnice ponúkajú lepšie služby ako menšie.</p>	<p>Menšie knižnice majú prirodzene menej miest v študovni, či počet PC s internetom. Zároveň nie je možné vyhodnotiť, či vyššia návštevnosť je reakciou na niektoré z uvádzaných faktorov.</p>	<p>PRIPOMIENKA NEAKCEPTOVANÁ</p> <p>To, že v agregáte sú väčšie knižnice efektívnejšie ako malé, na základe zvolených indikátorov je faktom. Otázka preukázania kauzality je samozrejme zložitejšia a revízia sa k nej explicitne nevyjadruje, hoci je potrebné uznať, že opatrenia implicitne predpokladajú, že faktory ako menej miest v študovni, či počet PC s internetom (a iné faktory ktoré sa dajú zredukovať na výšku príjmov knižnice) sú faktory, ktoré k nižšej efektivite prispievajú. Nemyslíme si však, že ide o tvrdenie, ktoré by bolo vysoko kontroverzné a preto by potrebovalo dodatočnú evidenciu v tomto type dokumentu. Samozrejme, že knižnice s nižším príjmom budú poskytovať horšie služby občanom a občania budú na to reagovať nižším</p>

			záujmom, aj keď výsledky normujeme na počet obyvateľov sídla.
63-64	Navrhujem zvážiť, či by sa dostupnosť knižníc (resp. kníh) nedala zvýšiť tým, že budú objednané knihy od klientov doručované z okresných knižníc do menších obcí. Týmto spôsobom by sa dali tiež využiť ušetrené prostriedky z racionalizácie (alebo ich časť).	Dochádzanie do knižníc v okresných mestách môže byť problém pre starších a ľudí so znevýhodnením a tiež pre ľudí s nízkym príjmom bez možnosti zaplattenia dopravy.	PRIPOMIENKA ČIASTOČNE AKCEPTOVANÁ Konkrétne návrhy na zachovanie dostupnosti pri zvyšovaní efektivity budú predmetom budúcej diskusie. V texte sú už v náznakoch uvedené – str. 64: „Prístupnosť knižničných služieb pre menšie obce je možné riešiť aj pomocou mobilnej knižničnej služby, rozšírením diaľkového prístupu k zdrojom väčších knižníc a podobne.“
70	Navrhujem podložiť tvrdenie, že navýšenie miery spolufinancovania v dotačnej schéme Obnovme si svoj dom by viedlo k podpore kvalitnejších projektov. Podobne problematické sú aj ďalšie výroky v tomto duchu.	Tvrdenia nie sú podložené.	PRIPOMIENKA NEAKCEPTOVANÁ Treba priznať, že okrem medzinárodného porovnania, revízia neposkytuje žiadnu inú empirickú evidenciu v prospech tohto tvrdenia. Predpokladaná evidencia je skôr teoretického druhu. Finančnú veľkosť projektu obnovy pamiatky považujeme za jeden z faktorov, ktoré vplyvajú na kvalitu projektu. To je všeobecne akceptovaný predpoklad, s ktorým súhlasí aj rezort MK SR, keďže v posledných rokoch vytvoril nový podprogram 1.6, v ktorom sa poskytujú dotácie na komplexné obnovy (rádovo v 100–tisícoch eur) Zároveň prijímame štandardný ekonomický predpoklad, že investor je opatrnejší

			vo svojich rozhodnutiach, ak ide vo väčšej miere aj o jeho peniaze.
70	Navrhujeme zväziť vypustenie vety: „Pri vhodnom nastavení parametrov daňových zvýhodnení, by ich zavedenie mohlo byť rozpočtovo neutrálne, ak by sa znížil objem poskytnutých prostriedkov dotačnej schémy MK SR Obnovme si svoj dom (OSSD) o časť, ktorá v minulom období išla súkromnému sektoru (cca 2,5 mil. eur).“	Vzhľadom na to, že sa ďalej uvádza, že v agregáte a aj v jednotkovej výške je vyplatená podpora príliš malá na to, aby dokázala zabraňovať tvorbe pamiatkového dlhu, tak by finančné prostriedky vo výške daňového zvýhodnenia nemali byť krátené.	PRIPOMIENKA NEAKCEPTOVANÁ Ide o podmienený prostriedok vyjednávania s MF SR, ktorý nemusí byť implementovaný. Zároveň dáva odpoveď na otázku efektívneho prerozdelenia finančných prostriedkov na politiku ochrany pamiatkového fondu za predpokladu fixnej alokácie na túto politiku.
73	Navrhujem podložiť tvrdenie, že Verejnnosť, taktiež nemá vybudovaný pozitívny vzťah voči pamiatkovému fondu, kvôli diskontinuite vlastníckych vzťahov.	Tvrdenie nie je podložené.	PRIPOMIENKA AKCEPTOVANÁ Tvrdenie odkazuje na hodnotenie stavu expertmi, napr. v Stratégii ochrany pamiatkového fondu na roky 2017 – 2022 (MK SR), s. 8: „Ochrana pamiatok nenadobudla dosiaľ adekvátne postavenie vo vedomí spoločnosti, čo súvisí najmä s ideologizovaním hodnôt kultúrneho dedičstva v minulosti, diskontinuitou vlastníckych vzťahov, v dôsledku toho i s výrazne diferencovaným a vykoreným vzťahom spoločnosti k pamiatkam a kultúrnemu dedičstvu.“ Referencia doplnená v texte.
78	Navrhujem zväziť opodstatnenosť opatrenia Zvyšovať kultúrnu participáciu v organizáciách scénického umenia (divadiel a hudobných a hudobno-tanečných telies)	Nie sú dostatočne podložené a zanalyzované príčiny stavu kultúrnej participácie a nie je jasné, aký je potenciál	PRIPOMIENKA NEAKCEPTOVANÁ Ukazovatele návštevnosti a tržieb už teraz sú súčasťou kontraktov napr. pamäťových kultúrnych

	prostredníctvom zaradenia návštevnosť a obsadenosti do kontraktov zriadených organizácií s MK SR.	prínosu zaradenia daných ukazovateľov do kontraktov.	inštitúcií (múzeá, galérie, knižnice). Súhlasíme, že ich zaradenie do kontraktov scénických inštitúcií nepovedie automaticky k zvýšeniu participácie, ale podporí lepšie plánovanie a vyhodnocovanie používaných nástrojov pre nárast participácie – ako je spoznanie štruktúry publika a efektívnejšia komunikácia s ním prostredníctvom rôznych marketingových aktivít na oslovovanie existujúcich a nových skupín návštevníkov.
79	Navrhujem zväziť opodstatnenosť opatrenia Zvýšiť príjmovú sebestačnosť zriadených organizácií divadla a tanca prostredníctvom zaradenia dosiahnutých tržieb zo vstupného medzi merateľné ukazovatele v kontraktoch.	Nie sú dostatočne podložené a zanalyzované príčiny stavu príjmovej sebestačnosti a nie je jasné, aký je potenciál prínosu zaradenia daných ukazovateľov do kontraktov. Tiež nie je jasné, do akej miery a za akú cenu je možné postupne zvyšovať tržby zo vstupného.	PRIPOMIENKA NEAKCEPTOVANÁ Zaradenie príjmovej sebestačnosti medzi merateľné ukazovatele má rovnako slúžiť na plánovanie a vyhodnocovanie aktivít vedúcich k zvyšovaniu vlastných príjmov (cenotvorba, hľadanie nových spôsobov a zdrojov vlastných príjmov, práca s návštevníkmi a zvyšovanie ich lojality). Ako v predošlom prípade teda ide o ukazovateľ, ktorým sa budú vyhodnocovať použité nástroje.
79	Navrhujem zdôvodniť, prečo by sa príjmová sebestačnosť zriadených organizácií divadla a tanca mala dosiahnuť výlučne prostredníctvom tržieb zo vstupného.	Okrem tržieb môžu tieto organizácie zvýšiť svoju príjmovú sebestačnosť napr. aj prostredníctvom sponzorov, reklám, darov atď.	PRIPOMIENKA NEAKCEPTOVANÁ Súhlasíme, že príjmová sebestačnosť sa má dosahovať aj inými nástrojmi ako zvyšovaním tržieb zo vstupného. Tento ukazovateľ však má slúžiť na plánovanie

			a monitorovanie použitých nástrojov ako je práca s cenou a s oslovovaním publika (je spojený aj s cieľom dosahovania vyššej návštevnosti). Zvýšenie vlastných príjmov zo sponzorstva je obsiahnuté v opatrení 23.
83-84	Navrhujem zdôvodniť, na aký účel by sa mali vyhodnocovať štandardy umeleckého vzdelávania na konzervatóriách.	Nastavenie týchto štandardov aj ich vyhodnocovanie pravdepodobne nebude nekontroverzné ani jednoduché a je preto otázne, za akým cieľom by sa malo ísť. Je otázne, prečo máme ambíciu systematicky hodnotiť kvalitu umeleckého vzdelávania, ale nie hodnotiť kvalitu výstupov ostatných aktérov v kultúre (divadlá, koncerty, filmy atď.).	PRIPOMIENKA AKCEPTOVANÁ V texte je pomenovaný dôvod: „Chýba systematické hodnotenie kvality umeleckého vzdelávania na všetkých stupňoch“. Ambíciu hodnotiť kvalitu umeleckého vzdelávania máme preto, že sa na rozdiel od iných typov škôl doteraz nevyhodnocovalo a teda hoci konzervatórií pribúda, o ich kvalite nič nevieme. Kvalitu je možné hodnotiť aj kvantitatívnymi kritériami ako uplatnenie na trhu práce vo vyštudovanom odbore. Túto problematiku v súčasnosti rieši aj Sektorová rada pre kultúru a vydavateľstvo, s ktorou plánujeme spolupracovať.
85	Navrhujem zvážiť doplnenie kvalitatívnych ukazovateľov, ako napríklad účasť na medzinárodných festivaloch, či zisk medzinárodných ocenení a podobne.	Absentujú kvalitatívne ukazovatele.	PRIPOMIENKA AKCEPTOVANÁ Navrhované ukazovatele považujeme za pracovné. Súhlasíme s potrebou doplniť aj kvalitatívne ukazovatele, ktoré by vyjadrovali umeleckú kvalitu. Vzhľadom na ich špecifickosť ich zatiaľ v revízii neuvádzame, k ich definovaniu

			plánujeme spoluprácu s príslušnými odborníkmi.
93	Navrhujem doplniť opatrenia do podkapitoly 3.7 Politika podpory cirkví.	Podkapitola neobsahuje žiadne opatrenia.	PRIPOMIENKA NEAKCEPTOVANÁ V súčasnosti sa politika podpory cirkví realizuje iba transferom prostriedkov pre cirkevné a náboženské spoločenstvá, iné nástroje MK SR v súčasnosti nevyužíva, preto ani nenavrhuje opatrenia pre zlepšenie efektivity tejto politiky. Táto politika je zahrnutá v texte z dôvodu, že ide o významný výdavok MK SR.
115	Navrhujem špecifikovať opatrenie Postupné zvyšovanie vlastných príjmov zriadených organizácií MK SR.	Nejde o opatrenie, ale o cieľ. Z formulácie nie je jasné, ako sa to má dosiahnuť.	PRIPOMIENKA CIASTOCNE AKCEPTOVANÁ Súhlasíme, že revízia neponúka konkrétne nástroje na zvyšovanie vlastných príjmov, ale dávame do pozornosti, že v texte na str. 15 a 16 ponúkame príklady. Tiež viaceré opatrenia v revízii sa tejto téme venujú (spoznanie štruktúry návštevníkov, ich motivátorov a bariér, hodnotenie spokojnosti návštevníkov, plánovanie a hodnotenie návštevnosti a obsadenosti, práca s cenou a pod.).

CELKOVÉ HODNOTENIE:

SCHVÁLIŤ*⁵:

odporúčam

neodporúčam

podpis recenzenta

Súhlasím* s uvedením svojho mena ako mena recenzenta v recenzovanej publikácii:

ÁNO

NIE

Súhlasím* so zverejnením tohto pripomienkovacieho hárka:

ÁNO

NIE

⁵ Hodiace sa označte krížikom.